

իրաւամբք տիրապետող համարեալ լինէին. վասն որոյ որ 'ի բերդատեարցն որ կարէր վստահանալ յամրութիւն եւ 'ի զօրութիւն, կամ յօգնականութիւն կայսեր Յունաց, ազատ համարէր զինքն յիշխանութենէ Հայոյն. թագաւորութիւն Լեւոնի՝ հարթ հաւասար կացոյց զամենեսեան ընդ իւրովն: Լեւոն՝ ծանուցաւ թագաւոր բովանդակ Կիլիկիոյ եւ Իսաւրիոյ եւ յարելոցն 'ի նոսա մասանց աշխարհաց, գերիշխան (suzerain) ամենայն իշխանաց. այլ ոչ բացարձակ տէր տերանց եւ ունող երկրին՝ վաղուց 'ի բազում մասունս կոտորելոյ, եւ ստացելոյ 'ի բազմաթիւ տերանց, կամ լաւ եւս ասել՝ 'ի բերդատեարց. քանզի բերդքն էին եւ գահ նոցին եւ հաստատիչք եւ պահպանիչք տէրութեանցն եւ պայազատութեանց. որով բովանդակ երկրին՝ 'ի թագաւորել Լեւոնի՝ եղեւ միաբանութիւն իմն ազնուապետական, առաւել կամ նուազ ազատութեամբ իւրաքանչիւր տեարց, ըստ նախնեաց օրինի՝ *Բշխան*, եւ ըստ նորոյն՝ *Պարոն* անուանելոց, որք պարտականք էին առ թագաւորն՝ *լճութիւն* (ծառայութիւն). այս ինքն, ճանաչել զնա *Վեհագոյն* զլուխ երկրին եւ իւրեանց, 'ի նմանէ ընդունել զհաստատութիւն պայազատութեան իւրեանց կամ զյաջորդութեանն, տալ նմա զօրաբաժին 'ի ժամանակի պատերազմի, երթալ 'ի կոչ նորին 'ի *Մեծ* կամ 'ի *Վերին* Ատեան արքունի (Haute Cour), որ դատէր եւ ուղղէր զկարեւոր պէտս տէրութեանն: Ոչ արք միայն այլ եւ կանայք պայազատք՝ պարտական լինէին լճութեան օրինաց, բաց յանձամբ զինուորութենէ, եւ կոչէին եւս *Պարոնք*. Առաւել պարտականք պատուադրութեան եւ ծառայութեան՝ համարէին ընդունողքն կալուածոց եւ պաշտամանց 'ի թագաւորէն. յորոց՝ եթէ յանցաւորք գտանէին՝ կարէր նա 'ի բաց առնուլ գտորսն. իսկ յայլոցն ոչ կարէր, բայց եթէ դատաստանաւ Վերին ատենին, եւ կամ 'ի պակասել պայազատաց տոհմիցն. եւ այնուհետեւ խառնեալ լինէր յարքունի ստացուածս. զի եւ մեծ մասն մի երկրին եւ բերդք ամուրք՝ սեփական ժառանգութիւն էին թագաւորացն, որք եւ աճեցին ըստ նուազել եւ ազգատ լինել տոհմիցն, եւ ըստ թուլանալ օրինապահութեան, որով աճեաց թագաւորին իշխանութիւն, երբեմն եւ բռնակալութիւն:– Արդ, առ մերովս Լեւոնիւ, որպէս բազում անգամ յիշեցաւ, ասին եօթանասունեակու բերդից տեարք լինել այսպիսիք, կոչեցեալք նմին *Լիճ ճորտք*, այսինքն՝ կապակցեալք ընդ նմին եւ պարտականք 'ի վերոյիշեալ սպասարկութիւն, որք եւ *Արք հաւատարիմք* կոչէին (Fideles homines). թերեւս կիսով չափ, աւելի կամ